Dosarul nr. 1-24008040-05-21rji-19112024 Judecătoria Cimișlia, sediul Central
Judecător Cherdivara Dumitru

Curtea de Apel Sud
D E C I Z I E
În numele Legii

20 februarie 2025 mun. Cahul

Completul de judecată al Curții de Apel Sud, sediul Cahul,
în componența:
***președintelui* completului de judecată, dnei:** *Natalia BONDARENCO*,
***judecătorilor*: dlui** *Vitalie MOVILĂ* și **dnei** *Inga GORLENCO,*

a judecat în lipsa părților, recursul declarat de Administrația Penitenciarului nr.3 Leova împotriva încheierii Judecătoriei Cimișlia, sediul central din data de 23 septembrie 2024, pronunțată în cauza penală la cererea condamnatului Cazac Ion împotriva Instituțiilor Penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție.

Verificând materialele cauzei şi analizând în complex argumentele şi criticile expuse în recurs, în baza celor constatate Completul de judecată,-

C O N S T A T Ă :

În fapt.

La 28.02.2024, în cadrul Judecătoriei Cimișlia, sediul central a fost înregistrată plângere condamnatului Cazac Ion împotriva Instituțiilor Penitenciare, referitoare la condițiile precare de detenție care, conform jurisprudenței CEDO afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În susținerea plângerii, au fost invocate pretenții față de condițiile de detenție inumane și degradante în Penitenciarul nr.3 Leova, persistă supraaglomerare în celule. A solicitat constatarea faptului că a fost deținut în Penitenciarul nr.3 Leova, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și reducerea pedepsei drept recompensă..

Prin încheierea judecătoriei Cimişlia, sediul central din 13.03.2024 s-a respins ca inadmisibilă plângerea condamnatului Cazac Ion împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. (f.d.5-6).

Prin Decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 28.05.2024 s-a admis recursul declarat de către condamnatul Cazac Ion. S-a casat încheierea judecătoriei Cimişlia sediul Central din data de 13.03.2024 în cauza la plângerea condamnatului Cazac Ion împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform

jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale şi se *remite cauza la rejudecare la judecătoria Cimişlia, în alt complet de judecată*. (f.d.27-29).

Ulterior remiterii la rejudecare, conform datelor PIGD, plîngerea condamnatului la 03.07.2024 a fost distribuită aleatoriu prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor judecătorului Cherdivara Dumitru.

Poziția instanței de fond.

Prin încheierea Judecătoriei Cimișlia, sediul Central din data de 23 septembrie 2024 s-a admis plângerea condamnatului Cazac Ion.

S-a constatat faptul că, condamnatul Cazac Ion, în perioada 17.08.2023 și până la data soluționării prezentei plângeri 23.09.2024, a fost deținut în cadrul Instituțiilor Penitenciare din RM în total 403 zile detenție în condiții inumane, contrare prevederilor CEDO.

Pentru 403 zile de detenție a condamnatului în condiții inumane, s-a redus pedeapsa cu 80 (optzeci) zile, calculându-se 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, în conformitate cu prevederile art.473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală.

În privința perioadei rămase de 3 zile de detenție, care nu poate fi redusă se va acorda în calitate de despăgubire condamnatului Cazac Ion suma de bani în mărime de 3 unități convenționale ce constituie 150 (o sută cincizeci) lei, și anume o unitate convenționale pentru fiecare zi în care a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

Încheierea în partea încasării mijloacelor bănești urmează a fi executată în condițiile Codului de executare.

În ordinea art. 473^4 alin. (3) Cod de procedură penală, s-a obligat administrația Penitenciarul nr.3 Leova să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară va informa instanța de judecată despre executarea prezentei încheieri.

Solicitarea recurentului.

Nefiind de acord cu încheierea enunțată, pe data de ***27 septembrie 2024 administrația Penitenciarului nr.3 Leova a declarat recurs nemotivat, ulterior la data de 18.10.2024 a fost depus recurs suplimentar*** solicitând casarea încheierii recurate, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingerea plângerii condamnatului.

Recurentul indică că prin prisma art. 473/4 alin.(1), (2) CPP „La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul a fost deţinut în condiţiile contestate.

De fapt, instanța de fond la examinarea plângerii depusă de deținut în raport cu materialele prezentate de către administrația instituției penitenciare nr.3 Leova, condițiile de detenție sunt constatate doar în cadrul în ședinței de judecată, la audierea opiniei participanților la proces.

Chiar dacă la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, oricum „Alegațiile despre rele tratamente contrare art.3 CEDO trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare".

Deși Curtea Europeană a Drepturilor Omului recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil" (Cauza Alve c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, S 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, S 121). Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil" (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, S161; cauza Boicenco c. Moldovei, I I iulie 2006, S104; cauza Breabin c.Moldovei, 07 aprilie 2009, S49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, S 56).

O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială (cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, S 50).

Același raționament poate fi dedus și din prevederile legislației naționale, care în art.473/3 alin. (2) din Codul de procedură penală prevede că, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare, însă pentru posibilitatea dovedirii unei anumite situații și formulării unei poziții de către instituția penitenciară vizată și respectiv, pe cale de consecință a oferirii unei aprecieri în acest sens de către instanța de judecată, norma procesual penală prevede imperativ asupra obligativității invocării de către prevenit sau după caz, condamnat a esenței încălcării.

Or, condamnatul invocă faptul că a fost deținut în condiții inumane și degradante care contravin prevederilor art. 3 CEDO, fără a concretiza care anume aspect le consideră o încălcare, adică invocările sale cuprind un caracter general.

În acest context, menționează, că potrivit jurisprudenței CtEDO, (în cauza Luka vs. României din 21.07.2009) se evidențiază, că art. 6 CEDO implică faptul că deciziile instanțelor trebuie să precizeze în mod suficient motivele pe care se întemeiază, astfel încât să arate că părțile au fost ascultate și să' garanteze posibilitatea unui control public al administrării justiției.

Sub aspectul condițiilor materiale de detenție este necesar a invoca Hotărârea Mursic vs. Croația din 20.10.2016pct. 76-78 care stipulează că într-adevăr spațiul de detenție al persoanei nu trebuie să fie mai mic de 4 m^2 și în cazul în care este mai mic se creează o prezumție puternică despre încălcarea art. CEDO față de condamnat. Prezumția absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toți factorii de mai jos sunt reuniți:

l) reducerile ale spațiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m^2 sunt scurte, ocazionale și minore;

2) ele sunt însoțite de o libertate de mișcare suficientă în afara camerei și de activități în afara camerei adecvate;

3) reclamantul este încarcerat într-o instituție care oferă în general, condiții de detenție decente și nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanțe agravante ale unor condiții de detenție precare" (cauza Mursic c. Croația).

Celulele, inclusiv și mobilierul trebuie să fie într-o stare decentă de reparare și ar trebui depuse toate eforturile pentru a menține zonele de locuit curate și igienice. Orice infectare cu paraziți trebuie să fie abordată viguros, deținuții trebuie să primească produsele de igiena personală și de curățenie.1 Toate locuințele pentru deținuți (cât celule cu ocupare unică, atât și cele cu multiplă) trebuie să aibă acces la lumina naturală, precum și la iluminatul artificial care să fie suficient pentru citire

În mod egal trebuie să existe o ventilare suficientă pentru a asigura reînnoirea constantă a aerului în interiorul celulei. Plasarea geamurilor trebuie să permită circularea aerului proaspăt, indiferent dacă există sau nu ventilare artificială. Celulele trebuie să fie încălzite în mod adecvat.

Fiecare deținut trebuie și are acces permanent la apa potabilă. Instalațiile din baie și duș trebuie să fie suficiente pentru că fiecare deținut să poată și să aibă și obligația să le utilizeze la o temperatură adaptată climatului de cel puțin odată în săptămână, condițiile unui climat temperat.

Deținutul trebuie să dispună de un pat individual și de lenjerie de pat individuală suficientă, bine întreținută, schimbată astfel ca să îi asigure curățenia. Fiecărui deținut ar trebui să i se ofere un minim de o oră în aer liber pentru a exersa în fiecare zi, se recomandă ca deținuții să se afle cât mai mult timp în afară celulelor. Se recomandă, ca deținuții trebuie să se afle cât mai mult timp în afară celulelor, fiind antrenați în diverse activități (munca, vocație, educație, sport și recreere). După caz:

l) reduceri ale spațiului personal în raport cu minimul recomandat sunt scurte, ocazionale si minore.

Pentru perioadele vizate supra, condamnatul Cazac Ion s-a deținut în condiții bune fapt prin care au fost respectate standardele CPT privind condițiile de trai a deținuților și nu a fost supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanțe agravante ale unor condiții de detenție precare "(cauza Mursic c. Croația)

2) ele sunt însoțite de o libertate de mișcare suficientă în afara camerei și de activități în afara camerei adecvate.

Deținutul Cazac Ion a beneficiat de dreptul la plimbări zilnice, deplasarea liberă pe teritoriul penitenciarului de la deșteptare și până la stingere (06.00-22.00), dispune de acces la biblioteca, la biserica, la Școala profesională, ect.

Cu referire starea sanitară a încăperilor de detenție, menționăm că în art.242 [1] pct. 5) și 12) din Codul de executare sunt indicare expres obligațiunile deținuților și anume: respectarea regulilor sanitaro-igienice, regulilor de igienă individuală și colectivă în camera de deținere, respectarea indicațiilor medicului, precum, menținerea curățeniei în încăperile de detenție și de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit după deșteptare și efectuarea curățeniei în camera de detenție.

Mai mult decât atât, potrivit prevederilor art.234 alin.(3) din Codul de executare, condamnatul este obligat să execute munci neremunerate. Muncile neremunerate sunt lucrările de îngrijire și amenajare a penitenciarului și a teritoriului, de îmbunătățire a condițiilor de trai și medico-sanitare de deținere.

Prim urmare, efectuarea, menținerea și respectarea curățeniei în încăperile de detenție este o obligație imperativă a deținutului care se deține în această încăpere.

Analizând aceste aspecte, observăm că situația condamnatului nu cade sub incidența acestor calificative. Ori din conținutul cererii sale nu regăsim elementele expuse de Curte, ce ar demonstra unele planificări, acțiuni ori intervenții premeditate din partea administrației avînd intenție directă și urmărind scopul victimizării personalității condamntului prin diverse metode de constrîngere fizică ori psihică, precum și supunerea acestuia la diverse acțiuni de tortură.

Totodată notează că în raportului Ombudsmanului din aprilie 2021 ce vizează activitatea de monitorizare pentru anul 2020 este specificat „În perioada de monitorizare, investițiile capitale inițiate în 2019 în cadrul Penitenciarului nr.3 Leova și nr.9 Pruncul au continuat. Astfel, la Penitenciarul nr.3 Leova al II-Iea bloc de detenție a fost renovat din sector de tip barac în sector locativ cu 4-6 locuri de tip celulă. Celulele au fost dotate cu spatii separate tehnico-sanitare totalmente separate de încăperile de trai, sistem de ventilare natural și forțat, mobilier, lenjerie și inventar nou. Amintim că în 2019, în urma vizitei preventive realizate la instituția penitenciară nr.3-Leova, Avocatul Poporului a dispus îmbunătățirea imediată a situației din blocul locativ de tip baracă, sistarea activității wc-ului public renovarea izolatorului disciplinar, etc. **Toate recomandările Ombudsmanului au fost realizate de instituția penitenciară nr.3 conform angajamentelor asumate243**".

În final conchide că, deținutului i-au fost acordate condițiile necesare la executarea pedepsei, iar instanța de judecată, în procesul cercetării și evaluării condițiilor de detenție, urmează să țină cont de efectele cumulative sub aspect general așa cum recomandă CEDO.

Termenul de declarare a recursului.

Potrivit art. 473[4], alin. (9) Cod de procedură penală, „*Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 15 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare*".

Din actele cauzei se constată că, încheierea Judecătoriei Cimișlia, sediul Central a fost pronunțată la data de 23 septembrie 2024. Astfel, cererea de recurs depusă de Administrația Penitenciarului nr.3 Leova la data de 27septembrie 2024 a fost declarată în termen.

Procedura de notificare a fost legal executată.

În corespundere cu prevederile art. 447 alin. (1), (2) din Codul de procedură penală, *„Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. (2) Instanţa de recurs*

fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.”.

Pornind de la prevederile legale citate, recursul s-a examinat fără participarea părților, însă cu înștiințarea acestora despre data şi ora judecării cauzei în ordine de recurs.

Poziția instanței de recurs.

Studiind materialele dosarului, analizând încheierea primei instanțe în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Completul de judecată conchide asupra necesității respingerii recursului depus de Administrația Penitenciarului nr.3 Leova ca fiind nefondat, cu menținerea fără modificări a încheierii Judecătoriei Cimișlia, sediul Central din 23.09.2024, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) din Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac*.

Potrivit prevederilor art. 449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă, recursul este nefondat.*

În corespundere cu dispozițiile alin. (1) și (2), art. 448 Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanța verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei și a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs. (2) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs*.

Materialele cauzei atestă că potrivit procesului-verbal de reținere, Cazac Ion la data de 13.05.2021 a fost reținut de către IP Cimișlia, în baza Încheierii Judecătoriei Cimișlia sediul central din 10 septembrie 2018 pe dosarul 1-200/14, privind condamnarea acestuia.

Totodată *prin sentința Judecătoriei Cimișlia, din 10.09.2018, Cazacu Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat* în baza art.287 alin.(3) Cod penal, la 5 (cinci) ani închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis. Cazacu Ion a fost recunoscut vinovat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin.(2) lit.e) Cod penal, a-i stabili pedeapsa cu închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis; în baza art.187 alin.(2) lit.b) Cod penal, la 5 (cinci) ani închisoare cu executarea în penitenciar de tip semiînchis și amendă în mărime de 500 u.c., ceia ce constituie 10000 (zece mii) lei; în baza art.186 alin.(2) lit.b), c) Cod penal, la 3 (trei) ani cu executarea în penitenciar de tip semiînchis; în baza art.187 alin.(2) lit.b),e) Cod penal, la 4 (patru) ani închisoare și amendă în mărime de 500 u.c., ceia ce constituie 10000 (zece mii) iei. În temeiul art.84 alin.(1) și (2) Cod penal, i s-a stabilit lui Cazacu Ion, pentru concurs de infracțiuni prin cumul parțial, al pedepselor aplicate, pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 6 (șase) ani, în penitenciar de tip semiînchis și amendă în mărime de 1000 u.c., ceia ce constituie 20000 (douăzeci mii) lei.

Prin Încheierea Judecătoriei Cimişlia din data de 23.03.2021, s-a corectat eroarea materială vădită din conținutul sentinței nr.1-200/14 adoptate la 10 septembrie 2018 de către Judecătoria Cimișlia în cadrul examinării cauzei penale privind acuzarea lui Cazac Ion în săvârșirea infracțiunilor incriminate, și anume s-a corectat și se consideră a fi corect numele inculpatului Cazac Ion din ”Cazacu Ion” în „Cazac Ion”, ultimul fiind veridic.

Potrivit încheierii Judecătoriei Cimişlia, sediul central din 16 august 2023, s-a admis în parte plângerile condamnatului Cazac Ion împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform Jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, având calitatea de condamnat. S-a constatat faptul că, condamnatul Cazac Ion a fost deținut în perioada ***16 iunie 2022 până la*** data soluționării plângerii (***16.08.2023***), având calitatea de condamnat, în instituțiile penitenciare din Republica Moldova în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului Cazac Ion, pentru perioada detenției în instituțiile penitenciare în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale după cum urmează: Pentru perioada aflării în instituțiile penitenciare în calitate de condamnat, de ***427 zile, s-a redus pedeapsa în condițiile art.473/2-473/4 Cod de procedură penală,*** calculîndu-se două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, total de 84 /optzeci și patru/ zile. ***Termenul pedepsei definitive stabilite lui Cazac Ion, s-a redus în total cu 84 /optzeci și patru/ zile.*** În privința perioadei rămase de 7 /șapte/ zile, calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) Cod de procedură penală (din perioada de 427 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), s-a acordat cu titlu de despăgubire condamnatului Cazac Ion, suma de bani în mărime de 350 (trei sute cinci zeci) lei, și anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Prin Decizia colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 30 noiembrie 2023, s-a respins recursurile declarate de către Penitenciarul nr.3 Leova și condamnatul Cazac Ion ca depuse peste termen. *S-a menținut Încheierea Judecătoriei Cimişlia, sediul central din data de 16 august 2023*, adoptată în cauza la plângerea condamnatului Cazac Ion referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale

Începutul termenului: 13.05.2021, expirarea termenului redus 17.02.2027.

Conform datelor din Sistemului Informațional Automatizat registrul persoanelor reținute, arestate și condamnate (SIA RPRAC) reflectate în rapoartele prezentate de penitenciarul nr.3 Leova Cazac Ion s-a deținut în Penitenciarul nr.3 Leova, din 16.08.2023 pînă în prezent (08.08.2024) în condiții de detenție acceptabile şi care corespund minimului de detenție necesar.

În contextul încheieri din 16.08.2023, referitoare la condițiile de detenție în perioada 16 iunie 2022 -16.08.2023, instanța de judecată deja sau expus, fiind constatată deținerea petentului Cazac Ion pentru perioada respectivă în condiții contrare art. 3 CEDO.

Considerente din care în cazul din speță a fost supusă analizei perioada deținerii condamnatului Cazac Ion în Penitenciarul nr.3 Leova începând cu data de 17.08.2023 până la data soluționării prezentei plângeri.

Notabil este faptul că, la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar și sistemul de canalizație, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în majoritatea instituțiilor din sistemul penitenciar din R. Moldova nu ating un prag minim de suficiență.

În continuare instanța denotă că la constatarea condițiilor de detenție, urmează să se țină cont că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3 CEDO.

Evaluarea acestui nivel minim este prin natura lucrurilor, relativă, care depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18.01.978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

În acest sens au fost apreciate condiţiilor de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate cu poziţia autorităţilor instituţiei penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradantei”.

Referitor la perioada deținerii în ***Penitenciarul -3 Leova*** potrivit raportului de vizită prealabilă în P 3 Leova din 03 iunie 2019 întocmit de oficiul Avocatului Popular în P 3 Leova este suprapopulația, și lipsa personalului medical calificat. Au fost stabilite condiții negative în toate celule izolatorului. Condamnații au comunicat că nu sunt asigurați cu lenjerii și haine după sezon. Așadar, a fost stabilit că sectorul nr. 3 blocului 1 prezintă prin sine dormitor de tip barac unde la momentul vizitei au fost 60 deținuții. În acest dormitor fiecare condamna are 1,70 m/2 din spațiu de locuit. Celula nu are ventilarea și este miros de țigări. Pe pereții și podeau este umezeala. Paturile în celula sunt de două etaje, acoperit cu plapume pentru dormire. În acest dormitor condamnații pot de a folosi totul necesar pentru ei, spații pentru dormire, spațiu zilnic și blocului sanitar. Dormitoare mari duc la impedimente deținuților în viața cotidiană, creînd obstacole administrației pentru organizarea condițiilor de dormire. La începutul baracului este încăperea aparte, unde se dețin două persoane. Dar la finele baracului este încăpere de improvizare cu masa, scaune, dulapuri destinate pentru bucătăria comună. La fel situația se vede în sectorul r. 3 blocului 2. În sectorul 2 blocului 2 a fost făcută reparația în 2017. În dormitoare de tip barac sunt reamenajate în 9 dormitoare. În fiecare dormitor se află cîte 6-9 deținuții, la fel este suprapopulația în aceste celule. Starea igienică —sanitară în sectorul dat în cmparație cu dormitaore de tip barac este mai bună. In acest sens celule mari și suprapopulate duc nemijlocit la lipsa liniștei deținuților, în viața cotidiană. Mai mult de toate, este riscul sporit de amenințare și violență. Mai jos, unele poze despre situația în încăperile sectorului nr. 3 / blocului 1-2/ și sectorului 2 / blocul 2/, la fel pozele de bloc sanitar comun.

Conform raportului Penitenciarului nr.3 Leova, menționat supra, condamnatul Cazac Ion a fost deținut în acest penitenciar în sectorul nr.1.1, celula nr.29 cu o suprafață de 15 m/2, nr.de

paturi fiind 4, celula nr.163 din sectorul nr.1.1 cu o suprafață de 34,7 m/2, nr.de paturi fiind 9, în sectorul mr. 5 celula 163 cu o suprafață de 31 m/2 nr. de paturi fiind 8; în sectorul nr.5 celula nr. 164 cu o suprafață de 34,7 m/2 numărul de paturi fiind 8. Este de menționat că, potrivit raportului privind vizita preventivă în Penitenciarul nr.3 Leova din 03 iulie 2019, elaborat de Oficiul Avocatului Poporului, în Penitenciarul nr.3 Leova se atestă suprapopularea și lipsa personalului medical calificat. Au fost constatate condiții de detenție nesatisfăcătoare în toate celulele izolatorului. Deținuții au comunicat că nu sunt asigurați cu lenjerie de pat și îmbrăcăminte de sezon.

Având în vedere circumstanțele constatate supra, instanța de judecată just a conchis că condițiile de detenție ale condamnatului Cazac Ion, în perioada 17.08.2023 și pînă în prezent, data pronunțării prezentei încheieri, o perioadă de 403 zile în care s-a deținut în instituțiile penitenciare din Republica Moldova au fost încălcate grav drepturile acestuia, sunt contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și constituie tratamente inumane, deoarece acesta a fost deținut în condiții care contravin standardelor CPT privind condițiile de trai a deținuților care prevede că o persoană deținută trebuie să fie asigurată cu o suprafață nu mai puțin de 4 m2 .

Notabil este faptul că din raportul prezentat de către Penitenciarul nr. 3 Leova, referitor la suprafața celulelor/celulei în care a fost deținut Cazac Ion se atestă că în perioada 17.08.2023 până la 18.09.2023 condamnatul Cazac Ion s-a deținut în sectorul nr.1.1, celula nr.29 cu o suprafață de 15 m/2, nr.de paturi fiind 4 astfel fiecărui condamnat îi revenea 3,75 m/2, în perioada 18.09.2023 pînă la 26.01.2024 condamnatul Cazac Ion fiind deținut în celula nr.163 din sectorul nr.1.1 cu o suprafață de 34,7 m/2, nr.de paturi fiind 9 astfel fiecărui condamnat îi revenea 3,85 m/2, în perioada 26.01.2024 pînă la 23.07.2024 condamnatul Cazac Ion fiind deținut în sectorul mr. 5 celula 163 cu o suprafață de 31 m/2 nr. de paturi fiind 8 astfel fiecărui condamnat îi revenea 3,87 m/2, în perioada 23.07.2024 și pînă în prezent condamnatul Cazac Ion fiind deținut în sectorul nr.5 celula nr. 164 cu o suprafață de 34,7 m/2 numărul de paturi fiind 8 astfel fiecărui condamnat îi revenea 4,33 m/2 astfel fiind încălcate prevederile standardului de cel puţin 4 m^2 de spațiu locativ per deținut.

Astfel, dificultățile cu care s-a confruntat petentul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 3 Leova, au depășit nivelul de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 al Convenției, fiind suficiente pentru a constata încălcările admise în instituția penitenciară respectivă.

În acest context argumentele expuse de Penitenciarul nr. 3 Leova privitor la condițiile igienice și sanitare de detenție ale petentului, reflectate în raport sunt lipsite de probe pertinente și concludente, motiv din care sunt apreciate critic, or Consiliului pentru Prevenirea Torturii indică la existența unor condiții materiale precare în Penitenciarul nr. 3 Leova.

Astfel, Curtea a notat că, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea

persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare. Prin urmare, la analiza condiţiilor de cazare a deţinutului, instanţa de judecată justificat a reținut prevederile art.225 din Codul de Executarea, precum şi la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că "Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m.p., care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii".

În sensul vizat fiind reținut pct.30 din Raportul Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) din 13.12.2018 către Guvernul R Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05 -11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, unde s-a subliniat că în instituţiile penitenciare, în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată, suprapopulate. Accesul la lumina naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici.

Subsecvent acestor constatări în coraport cu raportul prezentat de administrația Penitenciarului privitor la condiţiile de detenţie ale condamnatului, în lipsa unor probe pertinente şi concludente, au fost apreciate critic de instanța de fond, în condițiile în care rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), din 13.12.2018, a Ombudsmanului, Amnesty Internaţional - Moldova indică la existenţa condiţiilor precare în penitenciarele din R. Moldova, inclusiv celule suprapopulate, grupuri sanitare murdare şi sistem de aerisire nefuncţional, precum şi existenţa unor celule renovate recent din contul deţinuţilor. ***Or în cazul examinării unor astfel plângeri sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află ori s-a aflat persoana.***

Curtea Europeană a explicat că, atunci când există o dispută cu privire condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 al Convenției. Statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Corespunzător, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012).

Astfel în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3) Cod de procedură penală, *condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei*.

În corespundere cu prevederile art.473^4 alin.(4)-(5) Cod de procedură penală, *în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de*

detenție în condiții precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

În corespundere cu art. 473[4] alin.(3) Cod de procedură penală, *În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii.*

În contextul celor statuate la caz prin care s-au adeverit pretențiile petentului, instanța a reținut ca fiind constatată deținerea condamnatului Cazac Ion în condiții contrare art.3 CEDO în Penitenciarul nr.3 Leova pentru perioada 17.08.2023-23.09.2024, ceea ce constituie 403 zile.

Corespunzător prin prisma art.473/4 alin.(4) Cod de procedură penală, pentru 403 zile de detenție în condiții precare, calculându-se 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, judecătorul de instrucție just a conchis necesitatea de a reduce pedeapsa condamnatului Cazac Ion cu 80 zile.

Totodată în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473[4] alin.(5) CPP, instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

În contextul normei enunțate, judecătorul de instrucție just a reținut că pentru 3 zile rămase de detenție în condiții inadecvate, calculându-se cîte o unitate convențională pentru fiecare zi, s-a dispus se a fi încasate in contul statului în beneficiul condamnatului Cazac Ion despăgubirea pecuniară în sumă de 150 lei.

Astfel că, despăgubirea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Totodată, în ordinea art. 473[4] alin. (3) Cod de procedură penală, s-a obligat administrația instituție penitenciarului, să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară va informa instanța de judecată despre executarea prezentei încheieri.

Analizând recursul administrației penitenciarului se atestă că așa și nu au fost prezentate careva temeiuri ce ar justifica cerința de a casa încheierea recurată, în acest context recursul se prezintă a fi unul formal.

Având în vedere cele expuse, Completul de judecată reține ca neîntemeiate argumentele invocate în cererea de recurs declarată de administrația Penitenciarului nr.-3 Leova, motiv pentru care consideră necesar respingerea acestora, cu menținerea încheierii judecătorului de instrucție din 23 septembrie 2024.

Călăuzindu-se de prevederile articolelor 447 și 449 alin. (1) pct.1) lit. a) din Codul de procedură penală, Colegiul judiciar al Curții de Apel Sud, sediul Cahul,

D E C I D E:

Se respinge ca nefondat recursul declarat de Administrația Penitenciarului nr.-3 Leova.

Se menține fără modificări încheierea Judecătoriei Cimișlia, sediul central din data de 23 septembrie 2024, pronunțată în cauza penală la cererea condamnatului Cazac Ion împotriva Instituțiilor Penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Preşedintele completului, *Judecător* *Judecător*
Natalia BONDARENCO *Vitalie MOVILĂ* *Inga GORLENCO*